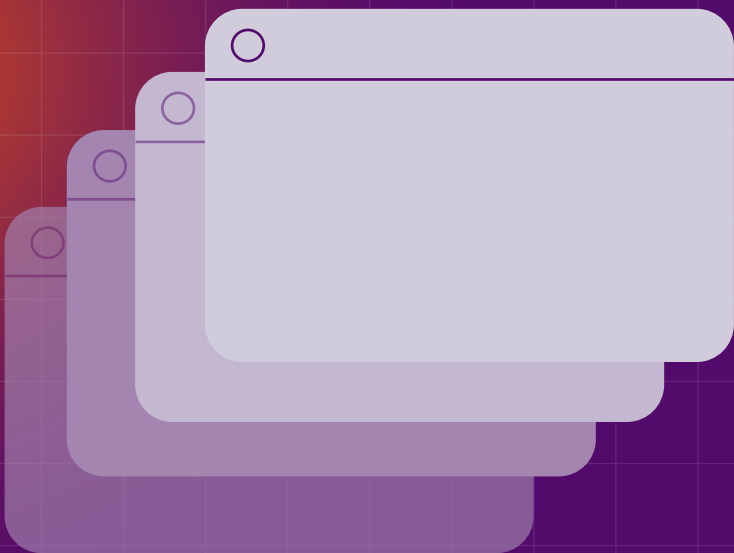

Zpráva o Kybernásilí na ženách

SHRNUTÍ A
DOPORUČENÍ
ZÁŘÍ 2024

Financováno Evropskou unií. Publikace vyjadřuje stanoviska a postoje autorstva a nemusí nutně odrážet stanoviska a postoje Evropské unie či Evropské výkonné agentury pro vzdělávání a kulturu (EACEA). Evropská unie a EACEA rovněž za obsah této publikace nenesou odpovědnost.

TIRÁŽ:

Virginia Dalla Pozza
Hlavní autor

Maria João Faustino
Vědecká spolupráce

Iliana Balabanova
Předsedkyně EWL

Yvonne Redín
Grafika

Mary Collins
Generální tajemnice EWL

**Laura Kaun, Irene Rosales,
Alexia Fafara, Veronica
Zaboia, Maria João Faustino**
Autorský tým

Veronica Zaboia
Kordinace projektu

Funded by
the European Union

EUROPEAN WOMEN'S
LOBBY
EUROPEEN DES FEMMES

POUŽITÉ ZKRATKY

AI

Umělá inteligence

DSA

Nařízení o digitálních službách

EIGE

Evropský institut pro rovnost žen a mužů

EPRS

Výzkumná služba Evropského parlamentu

EWL

Evropská ženská lobby

FRA

Agentura EU pro základní práva

GREVIO

Expertní akční skupina proti násilí vůči ženám a domácímu násilí

OSN

Organizace spojených národů

VLOP

Velmi velké online platformy

Násilí na ženách je projevem dominantního postavení mužů a nerovnoměrného rozložení sil mužů vůči ženám, což vede k tomu, že bývají hlasy žen umlčovány a jejich životy, těla a sexualita usměrňovány ve snaze udržet je „tam, kde je jejich místo“.

Násilí prováděné muži na ženách má mnoho podob a tvoří součást kontinua násilí, které je hluboce zakořeněno v patriarchální společnosti. Na celém světě neexistuje jediná země, kde by ženy a dívky byly zcela uchráněny násilím ze strany mužů a zrovna tak neexistuje v životě žen jediná oblast, v níž by nečelily výhrůžkám či reálným projevům násilí od mužů.

Výjimkou z tohoto pravidla není ani digitální svět/kultura. Z dat institutu EIGE¹ lze vyčíst, že každá desátá žena od 15 let zažila nějakou formu kybernásilí.

Chceme-li dosáhnout spravedlnosti při potírání online násilí, vyžaduje to rozsáhlá právní a politická opatření na mezinárodní úrovni, protože virtuální prostor nezná geografické hranice. Potřebujeme holistický přístup, který obsáhne právní

nástroje k prevenci kybernásilí a účinné ochraně obětí, dále odpovědnost technologických společností i koordinované úsilí při řešení sexismu a kulturních norem umožňujících nadvládu mužů nad ženami. Zahrnout je nutné i téma porno průmyslu. Předcházení násilí na ženách páchané muži nesmí nikdy být dáváno za odpovědnost ženám.

Tento dokument je shrnutím zprávy Evropské ženské lobby (EWL) nazvané „Report on Cyberviolence against women: Policy Overview and Recommendations“ [Zpráva o kybernásilí na ženách: přehled politik a doporučení], jež je k dispozici v angličtině.

Tato zpráva vychází z poslání, vize a principů Evropské ženské lobby: ženská práva jsou lidská práva, solidarita, autonomie, participace a inkluze.

CÍL ZPRÁVY A METODOLOGICKÝ PŘÍSTUP

Tato zpráva navazuje na dokumenty [#HerNetHerRights report](#) a [Resource Pack](#)² z roku 2017 a klade si za cíl přinést doporučení pro političky, politiky a další zainteresované osoby a subjekty, které pomohou potírat kybernásilí na ženách.

Zpráva má **pět hlavních cílů**:

- Umožnit lepší porozumění tématu kybernásilí na ženách a jeho hlavním rysům,
 - Prozkoumat právní a politický rámec kybernásilí na ženách na mezinárodní, evropské a národní úrovni,
 - Identifikovat hlavní výzvy v této oblasti,
 - Vybrat příklady dobré praxe, jak kybernásilí na ženách řešit,
 - Navrhnout doporučení pro instituce a členské státy EU, jak si účinně poradit s kybernásilím na ženách.
- Výzkum, o němž se tato zpráva opírá, vznikl v období od března do května 2024 a byly při něm použity následující výzkumné metody:
- **Sběr a analýza dostupných dat:** Hluboková sekundární analýza pokryla pestrou škálu materiálů o kybernásilí na ženách, které pocházejí od mezinárodních, evropských a národních aktérů, a to včetně studií, zpráv, webových stránek, databází a projektů.
 - **Právní a politické přehledy:** Podrobné přehledy právních a politických dokumentů na úrovni EU i mezinárodních a státních institucí umožnily zmapovat legislativní a politické nástroje, jež lze uplatnit k řešení kybernásilí na ženách.
 - **Konzultace se stakeholdery:** Za účelem dalšího prozkoumání konkrétních témat obsažených ve zprávě byly realizovány konzultace z pěti klíčovými stakeholdery z různých sfér (akademické, institucionální a neziskové).

KYBERNÁSILÍ NA ŽENÁCH

Kybernásilí znamená využití online a komunikačních technologií k přivození či umožnění násilí na jednotlivcích nebo k vyhrožování násilím.³ Definice kybernásilí se mohou značně lišit nejen v jednotlivých zemích, ale také u různých subjektů, které používají odlišné terminologie a metodologie měření. Kybernásilí na ženách je formou **genderově podmíněného násilí**.⁴ Existují důkazy o tom, že kybernásilí má jasný **genderový rozměr**: u žen je vyšší pravděpodobnost, že zažijí specifické formy genderově podmíněného násilí v digitálním prostředí, což odráží podobné vzorce násilí na ženách v offline světě.⁵ **Kybernásilí má kořeny v tomtéž kontextu nerovnosti žen, jaký se týká i násilí na ženách v offline prostředí**.⁶ Digitální prostor posiluje a zintenzivňuje systémové strukturální genderové nerovnosti i vzorce škodlivých podob maskulinity, které všechny formy násilí na ženách podněcují.⁷

Podle Evropské ženské lobby, v souladu s přístupem Poradního výboru pro rovné příležitosti žen a mužů,⁸ je kybernásilí součástí **kontinua násilí na ženách** – neexistuje ve vzduchoprázdnu, nýbrž pramení z různých forem offline násilí a pomáhá je udržovat.⁹ Projevy online a offline násilí bývají mnohdy propojené nebo se mohou prolínat.¹⁰

Přestože je kybernásilí na ženách stejně škodlivé jako offline násilí, má některé specifické rysy, jimiž se od ostatních forem násilí na ženách odlišuje, a kvůli tomu může být obzvláště nebezpečné. **Vyznačuje se širokým dosahem, přenášením a rychlostí**, a je tedy obtížné mít pod kontrolou, jaké informace se digitálně šíří. **Zvýšená anonymita** v digitálním a virtuálním prostředí umožňuje často uživatelům to, že jejich chování zůstane nepotrestáno. **Kybernásilí se těžko eliminuje**, a proto často dochází k **retraumatizaci** obětí.

Pachatelé kybernásilí mohou být partneři či ex partneři obětí, jejich příbuzní, přátelé i anonymní jedinci. **Dopady kybernásilí na ženách mohou být stejně vážné jako v případech offline násilí**.¹¹ Oběti se často stáhnou z digitální sféry, mlčí a izolují se a přicházejí o příležitosti rozvíjet svoje vzdělání, profesní dráhu a podpůrné sítě.¹²

HLAVNÍ FORMY KYBERNÁSILÍ NA ŽENÁCH

Zpráva představuje hlavní formy kybernásilí na ženách. Neměli bychom o nich nicméně uvažovat jako o oddělených kategoriích, protože jednotlivé podoby kybernásilí existují v kontinuu násilí a bývají propojené navzájem s dalšími offline i online násilnými projevy. Zpráva bere na vědomí i skutečnost, že různé formy kybernásilí tvořící takové kontinuum se mohou rychle vyvíjet vzhledem k rychlým proměnám digitálního prostředí.

NEJOBVYKLEJŠÍ FORMY:

Data o nejčastěji se vyskytujících formách kybernásilí se mohou v různých studiích lišit v závislosti na metodologii, vyhodnocovaném území i podle použitých definic kybernásilí. Lze nicméně konstatovat, že k nejrozšířenějším formám pravděpodobně patří **kyberobtěžování, kyberstalking, nekonsenzuální sdílení intimních materiálů a nenávistné projevy (hate speech)**.¹³

FORMY S NARŮSTAJÍCÍ NEBEZPEČNOSTÍ:

Mezi jevy, které pro ženy skýtají čím dál větší hrozby, se řadí mimo jiné využití umělé inteligence (AI), **virtuální reality a online hry**. Používání AI přispívá k prudkému **nárůstu digitálních sexuálních podvrhů (tzv. „deepfakes“)**.¹⁴ Ve studii EPRS z roku 2021 se uvádí, že AI nástroje využívané k vytváření digitálních sexuálních podvrhů se rozvíjejí velmi rychle a jsou den ode dne levnější, sofistikovanější a uživatelsky dostupnější.¹⁵ Zpráva o globálních rizicích 2024 Světového ekonomického fóra¹⁶ hodnotí dezinformace umožňované zejmé-

na „deepfakes“ jako nejvýznamnější globální krátkodobé riziko v následujících dvou letech.

Genderový rozměr tohoto jevu je dobře doložený. Sexuální digitální podvrhy jsou cílené téměř výhradně na ženy.¹⁷ Většina deepfake videí, které jsou nyní v oběhu, obsahuje sexuální zobrazení žen. **Odhaduje se, že 90 až 95 % všech „deepfakes“ se týká materiálů obsahujících nahotu nebo sexuálně explicitní aktivity¹⁸ a drtivá většina (90 %) těchto „deepfakes“ se týká žen.¹⁹**

Podobně 3D animační technologie čím dál více umožňují vytvářet videa podobné kvality jako AI „deepfake“ technologie.²⁰ Některé deepfake programy dokonce propojují AI vytváření obrazu s 3D animací, jmenovitě **avatarové technologie** doveudou animovat 3D modely lidské hlavy nebo celého těla. Použití 3D avatarů se metaverzem šíří velmi rychle a značně narůstá **počet účtů žen, které byly sexuálně napadeny nebo obtěžovány prostřednictvím 3D avatarů.**²¹

Čím dál více žen se zapojuje do **online herních komunit** a nahlašuje četné případy online sexuálního obtěžování. **Online herní komunity jsou vnímány jako jedno z online prostředí, kde mají ženy velmi nerovnou pozici.**²²

Manosféra je souhrnem online mužských komunit, které prosazují různá mužská práva a zájmy, avšak současně propagují misogynní ideologie a antifeministické a sexistické postoje

MAKROFORMY:

I když existuje řada forem kybernásilí na ženách a v různých zemích a různými subjekty jsou definovány odlišně, lze v této oblasti identifikovat několik **makrokategorií**. Jde o oblasti, o nichž hovoří první evropská směrnice věnovaná řešení násilí vůči ženám z dubna 2024, jde o sdílení intimních či zmanipulovaných materiálů bez souhlasu, kyberstalking (kybernetické pronásledování), kyberobtěžování a kybernetické podněcování k násilí či nenávisti.

DALŠÍ FORMY:

Zpráva popisuje další formy kybernásilí (např. google bombing, sealioning atd.). Tento seznam není vyčerpávající, protože s rychlou digitalizací a rozvojem technologií se dále objevují nové formy. Mezi těmito dalšími formami jsou popsány i jevy jako „manosféra“ a téma pornografie.

Manosféra je souhrnem online mužských komunit, které prosazují různá mužská práva a zájmy, avšak současně propagují misogynní ideologie a antifeministické a sexistické postoje. Obviňují

ženy a zvláště feministky ze všemožných společenských problémů. Mnohé z těchto komunit podněcují zášť a často i nenávist vůči ženám a dívkám.²³ **Pornografie** propaguje svým zobrazováním žen škodlivé stereotypy. Výroba a prodej pornografie s sebou nese a podporuje násilí vůči ženám a hraje klíčovou roli v utváření představ mužů a žen o vztazích. Kromě toho pornografie prezentuje násilí jako „sexy“ záležitost. Existují studie, které dokládají, že v zemích s vyšším výskytem pornografických časopisů jsou vyšší i počty znásilnění.²⁴

ROZŠÍŘENÍ

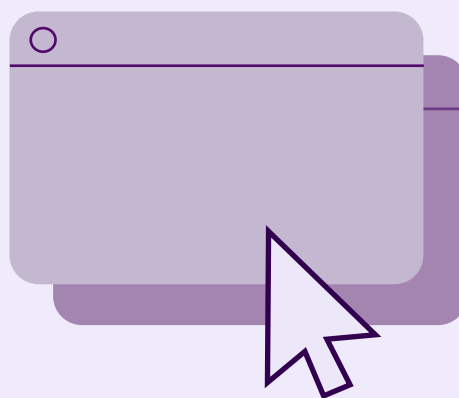
Vzhledem k chybějící shodě na definici kybernásilí a metodologii měření je obzvláště těžké zhodnotit rozsah tohoto problému.²⁵ Navzdory mezerám a metodologickým odlišnostem nicméně **probíhají snahy změřit výskyt kybernásilí na mezinárodní i na evropské úrovni.**

Na **mezinárodní úrovni** máme k dispozici globální zprávu²⁶ která shrnuje výsledky výzkumů týkajících se online násilí vůči ženám a dívkám od roku 2018. Ta odhaduje, že kybernásilí zažilo 16-58 % žen. Dále Economist Intelligence Unit zjistila, že 38 % žen má osobní zkušenost s online násilím a 85 % žen, které tráví čas online, bylo svědkyněmi digitálního násilí vůči jiným ženám.²⁷

Vážný nedostatek dat a výzkumů ohledně kybernásilí na ženách představuje významný problém i na úrovni EU. Agentura EU pro základní práva (FRA) se pokusila zachytit výskyt některých forem kybernásilí na ženách v letech 2014 a 2019.²⁸ Studie FRA z roku 2019²⁹ zjistila, že v předchozích pěti letech bylo 13 % žen vystaveno kyberobtěžování. Další zajímavá data najdeme ve výzkumu HateAid z roku 2021.³⁰ V něm bylo dotazováno 2000 osob ve věku 18 až 80 let ze všech zemí EU ohledně zkušeností s digitálním násilím. Výsledky ukazují, že na 50 % mladých dospělých (18-35 let) v EU dopadají projevy nenávisti na internetu, 30 % žen v EU se

obává, že by bez jejich souhlasu mohly být sdíleny falešné intimní snímky, které by je znázorňovaly, a 80 % respondentů hodnotí online platformy jako nevyhovující.³¹

Data na **národní úrovni** ukazují, že v Německu, Francii a Španělsku se více než polovina (53 %) žen ve věku 18-34 stala obětí zneužití týkajícího se vizuálních materiálů. Z dotčených žen udává 82 %, že se cítí méně bezpečně a některé z nich se z online prostředí zcela stáhly.³² Ve Francii uvádí více než 40 % osob, že se staly oběťmi kyberobtěžování.³³

GENDEROVÝ ROZMĚR KYBERNÁSILÍ

Kybernásilí má genderový rozměr. Podle zprávy FRA z roku 2023³⁴ zaměřené na nenávistné projevy v příspěvcích na sociálních médiích **čelí ženy online větší míře obtěžování než kterákoliv jiná cílová skupina** (lidé afrického původu, židé a Romové). Studie z USA zjistila, že 33 % žen pod 35 let uvádí, že online zažily sexuální obtěžování, přičemž u mužů šlo o 11 %.³⁵ Podobně dokument skupiny GREVIO³⁶ zdůrazňuje, že ač mohou incidenty mezilidského násilí zažívat muži i ženy, **u žen je výrazně větší pravděpodobnost, že budou vystaveny opakovaným a závažným formám**, a to offline i online.

Přestože vyššímu riziku kybernásilí čelí všechny ženy, které mají přístup do digitálních prostor, některé skupiny žen jsou obzvlášť zranitelné. Digitální formy genderově podmíněného násilí mohou výrazněji hrozit ženám a dívkám, které jsou vystavené **souběhu více forem probíhající či potenciální diskriminace**. Takové faktory, jež umocňují rizika, se týkají **postižení, sexuální orientace, politického přesvědčení, vyznání, sociálního původu, migračního statusu, statusu celebrity, věku a dalších**.³⁷ **Terčem kybernásilí často bývají ženy působící ve veřejné sféře jako aktivistky, zastánkyně lidských práv, političky nebo novinářky**.³⁸

PACHATELÉ

Kybernásilí vůči ženám se mohou dopouštět jak muži, tak ženy. Nicméně **ve většině případů jde o muže, někdy obětím známé a někdy neznámé**.³⁹ Například převážnou většinu sexuálního násilí využívajícího obrazované materiály mají na svědomí muži.⁴⁰ **Může jít o jednoho pachatele nebo větší skupinu**. Vzhledem k tomu, že technologie umožňují jednoduché a rychlé sdílení

škodlivého obsahu, měli by se identifikovat **primární i sekundární pachatelé**. Například nekonzenzuální intimní snímek může sdílet jedna osoba (primární pachatel) a následně si ho prohlédne a přesdílí řada dalších uživatelů (sekundární pachatelé).⁴¹

DOPADY KYBERNÁSILÍ NA ŽENY

Na kybernásilí vůči ženám se často pohlíží jako na méně vážnou a méně škodlivou formu genderově podmíněného násilí, avšak na zdraví a životy žen může mít podobně závažné následky jako fyzické a sexuální násilí.

Kybernásilí má veřejnou, všepřístupnou, opakující se a vleklou podobu, rovněž často dochází k propojením mezi online a offline násilím, což u přeživších může vést k neustálému strachu a nejistotě.⁴²

Studie GREVIO hovoří o **vážných psychologických, ekonomických a sociálních dopadech kybernásilí vůči ženám**. Kromě následků na individuální a sociální rovině se následky kybernásilí na ženách projevují i v podobě **významných finančních dopadů**, například co se týče nákladů za zdravotní péči k ošetření následků, újmy kvůli ztrátě zaměstnání, profesních možností a pracovní neschopnosti. Studie EPRS uvádí, že celkové náklady spojené s dopady kyberobtěžování a ky-

berstalkingu na jedince a společnost se pohybují ve výši 49 až 89,3 miliard eur.⁴³

Obzvláště škodlivé jsou dopady na ženy působící v politice a médiích. Političky mají kvůli kybernásilí tendenci omezovat politickou činnost, odrazuje je od kandidatur ve volbách nebo z funkcí předčasně odstupují.⁴⁴ S vážnými dopady se potýkají i **ženy věnující se žurnalistice**. Jeden z výzkumů ukázal, že 30 % oslovených novinářek uplatňuje na sociálních médiích autocenzuru z důvodu online násilí.⁴⁵ Kybernásilí vůči ženám tudíž omezuje jejich možnost zapojovat se do veřejného života a vedoucích pozic – **hlasy žen jsou umlčovány, diskreditovány a cenzurovány**.

PRÁVNÍ A POLITICKÝ RÁMEC KYBERNÁSILÍ VŮČI ŽENÁM

MEZINÁRODNÍ ÚROVEŇ

Na **mezinárodní úrovni** se tématem kybernásilí vůči ženám zabývá OSN a Rada Evropy. Hlavním právním nástrojem je Úmluva Rady Evropy o prevenci a potírání násilí vůči ženám a domácího násilí, tzv. Istanbulská úmluva.⁴⁶ EU schválila přistoupení k ní v červnu 2023, šest let po jejím podepsání, což vedlo k tomu, že v EU vstoupila v platnost od 1. října 2023.⁴⁷ Navzdory ratifikaci EU ji stále neratifikovalo pět členských států EU.⁴⁸

Přestože úmluva přímo nezmiňuje kybernásilí na ženách, její rozsah se dle definice v článku 2 vztahuje i na násilí spáchané v online prostředí a prostřednictvím informačních a komunikačních technologií. Kromě toho se články o sexuálním obtěžování (čl. 40) a stalkingu (čl. 34) vztahují i na kybernásilí vůči ženám. Úmluva má být interpretována v duchu Obecného doporučení č. 1 skupiny **GREVIO**,⁴⁹ jež kategorizuje projevy násilí vůči ženám v digitální sféře jako projevy genderově podmíněného násilí, na něž se vztahuje Istanbulská úmluva.

ÚROVEŇ EU

Na **úrovni Evropské unie** je hlavním legislativním nástrojem **Směrnice 2024/1385 o potírání násilí vůči ženám a domácího násilí**,⁵⁰ kterou přijal Evropský parlament a Rada EU v dubnu 2024. Obsahuje čtyři články věnované kybernásilí vůči ženám: článek 5 o sdílení intimního nebo zmanipulovaného materiálu bez souhlasu, článek 6 o

kybernetickém pronásledování (stalkingu), článek 7 o kybernetickém obtěžování a článek 8 o kybernetickém podněcování k násilí nebo nenávisti. Směrnice dále zmiňuje práva obětí všech forem násilí vůči ženám a domácího násilí a přináší rámec pro jejich ochranu.⁵¹

Směrnici lze považovat za **významný krok k lepší ochraně žen a dívek před genderově podmíněným násilím. Představuje značné zlepšení** v úsilí zavést minimální pravidla týkající se těchto forem kybernásilí.⁵² Mezi silné stránky patří to, že směrnice v jednom nástroji zahrnuje offline i online formy násilí na ženách. Kromě toho pokrývá jak formy, kdy oběť pachatele zpravidla zná osobně (např. stalking, obtěžování), i ty, při nichž je často nezná (např. nenávistné projevy, deepfakes atd.).

Navzdory těmto silným stránkám má **směrnice jistá omezení a byla předmětem kritiky**. Například články 5-8 týkající se kybernásilí na ženách zmiňují **úmyslné jednání**. To nicméně přináší určité právní komplikace, protože je třeba dokazovat úmyslnost jednání. Toto opatření **klade nadměrné důkazní břemeno na oběti kybernásilí**, mimo jiné jde o zátěž i kvůli spletitosti nových technologií, na nichž ke kybernásilí dochází, a kvůli tomu, že obětem se nemusí dostávat dovednosti v oblasti informačních a komunikačních technologií. Navíc odstavce 5, 6 a 7 hovoří o „vážné újmě“. Tato podmínka vytváří pro oběti právní nejistotu napříč různými zeměmi i uvnitř nich, protože ponechává na soudcovské úvaze, zda bude čin potrestán. Taková formulace se zakládá na nedostatečném povědomí o škodlivosti kybernásilí.⁵³

Navíc články 5 a 7 hovoří o situaci, kdy je daný materiál prostřednictvím technologií zpřístupněn „veřejnosti“. Odstavec 18 úvodní části ve vztahu k článku 5 ponechává výklad tohoto pojmu na uvážení soudce dle okolností a použitých technologií, což by mohlo vést k **riziku vynechání některých platform, například skupin v aplikaci Whatsapp**. Odstavec 26 úvodní části ve vztahu k článku 8 zmiňuje, že „veřejností“ se rozumí zpřístupnění **neomezenému počtu osob**. Dle EWL se jako vhodnější jeví širší termín „jiní koncoví uživatelé“, který navrhuje Evropský parlament.⁵⁴

Článek 5(b) o sdílení manipulovaného materiálu bez souhlasu má rovněž omezený rozsah, vztahuje se pouze na materiál, který vzbuzuje dojem, že se dotýčná osoba účastní „explicitně zobrazených sexuálních aktivit“. **Tím vynechává zobrazení nahoty, tedy značnou část sexuálních digitálních podvrhů**. Navíc i chápání toho, co je „sexuální aktivita“, se může v jednotlivých členských státech lišit, což zvyšuje zmatečnost definice.

Znepokojivé jsou rovněž zmínky o výjimkách spojených se „**svobodou projevu**“ a „**svobodou umění a věd**“ v článku 5 a odstavci 20 úvodu, neboť by mohly být využity k ospravedlnění nekonsenzuálního sdílení intimního materiálu. Tyto pasáže by mohly snížit účinnost daného článku, protože ponechávají na posouzení soudu, zda sdílení intimních materiálů bez souhlasu trestat, či nikoliv. Podle EWL se koncept svobody vyjádření nemá stát způsobem, jak ospravedlnit online nenávistné projevy a diskriminaci na základě genderu.⁵⁵

Neprodlenému odstranění škodlivého materiálu se věnuje článek 23 směrnice. Toto opatření doplňuje kroky spojené s dalším klíčovým nástrojem digitální éry, jímž je **Nařízení o digitálních**

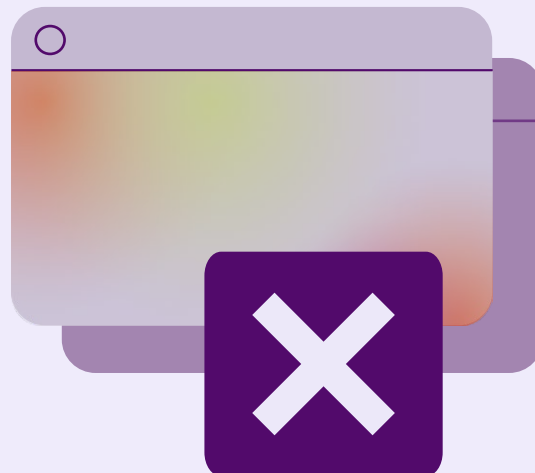
službách⁵⁶ (DSA). Tento dokument přijatý v říjnu 2022 usiluje o vytvoření bezpečnějšího online prostředí pro spotřebitele a firmy v EU. Definuje jasně odpovědnost pro online platformy a sociální média, zabývá se ilegálním obsahem a produkty, nenávistnými projevy a dezinformacemi i zvýšením transparentnosti ohledně lepšího vykazování a dohledu.

Z akademického pohledu,⁵⁷ lze opatření v rámci **DSA považovat za vítané uznání skutečností ohledně výskytu a škodlivosti obrazových podob sexuálního násilí. Genderově podmíněné násilí je zmiňováno jako jedna z významných oblastí rizik**. V rámci této oblasti nyní vznikají **specifické kategorie**⁵⁸ **kteří Komise začlení do „balíčku podávání zpráv o transparentnosti“**. Dalším pozitivním krokem v rámci DSA je skutečnost, že v prosinci 2023 **Komise zařadila v rámci DSA tři porno platformy (Pornhub, XVideos a Stripchat) mezi velmi velké online platformy (VLOP)**,⁵⁹ s čímž se pojí větší závazky týkající se transparentnosti a ochrany dětí.

DALŠÍ RELEVANTNÍ PRÁVNÍ NÁSTROJE EU VYUŽITELNÉ PŘI ŘEŠENÍ KYBERNÁSILÍ NA ŽENÁCH:

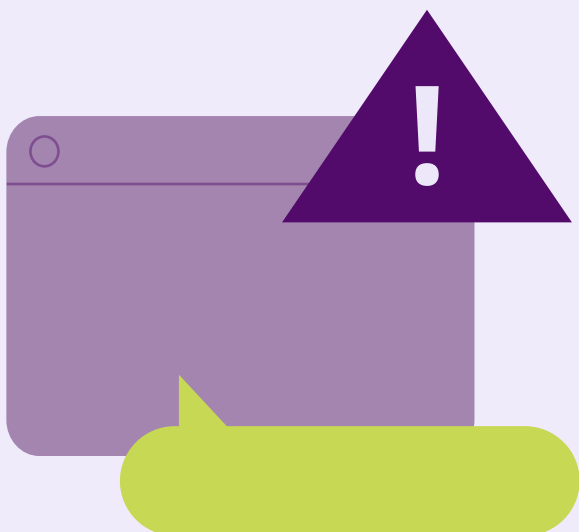
- **Zákon o umělé inteligenci⁶⁰** (AI), který Evropský parlament přijal 13. března 2024. Ačkoliv představuje příležitost zmírnit některá rizika spojená se zneužitím AI jako „deepfakes“, neobsahuje žádné konkrétní zmínky kybernásilí na ženách. Navíc zákon přistupuje k genderové rovnosti jen genericky.⁶¹

- **Směrnice o ochraně obětí⁶²** (Směrnice 2012/29/EU), v roce 2024 stále prochází revizemi. Stanovuje, že všechny oběti trestných činů (tedy včetně kybernásilí) a jejich rodinní příslušníci mají mít ohleduplné a nediskriminační zacházení na základě individuálního přístupu dle potřeb oběti.

- **Směrnice o prevenci obchodování s lidmi a ochraně obětí⁶³** (Směrnice 2011/36/EU)⁶⁴ byla aktualizována v dubnu 2024. V revidované verzi nacházíme obchodování s lidmi spáchané či umožněné informačními a komunikačními technologiemi včetně internetu a sociálních sítí jako přitěžující okolnost v souvislosti se sexuálním vykořisťováním.

- **Nařízení o ochraně dat (GDPR)⁶⁵** (Nařízení EU 2016/679), obsahuje „právo na výmaz“ neboli „právo být zapomenut“. Nařízení sice nedefinuje žádnou formu kybernásilí, ale poskytuje ochranu obětem kybernásilí (např. obětem nekonsenzuálního sdílení intimních materiálů) a určuje sankce vůči těm, kdo za takové sdílení bez souhlasu nesou odpovědnost, a vůči těm, kdo takový materiál publikují.⁶⁶

Směrnici lze považovat za významný krok k lepší ochraně žen a dívek před genderově podmíněným násilím.

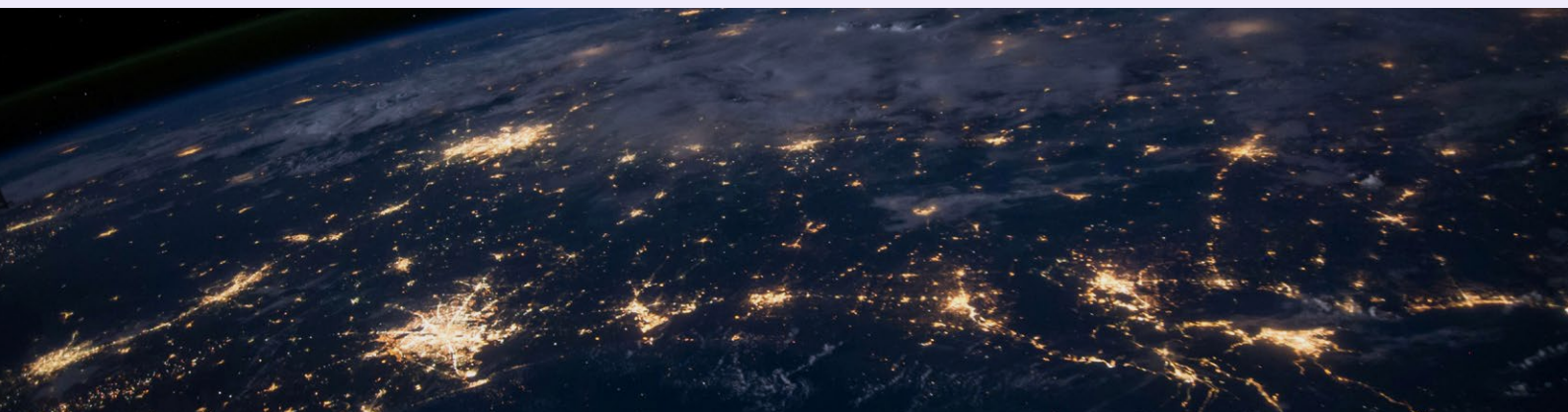
NÁRODNÍ ÚROVEŇ

Některé členské státy už v uplynulých pěti letech učinily významné kroky k prevenci a potírání některých aspektů kybernásilí na ženách.⁶⁷ Například ve **Francii**⁶⁸ byla kyberšikana žen a dívek definována jako nový trestný čin. Ve **Slovinsku**⁶⁹ a **Polsku**⁷⁰ jsou kriminalizovány jak offline, tak online formy stalkingu. **Itálie**⁷¹ zavedla nový trestný čin: nezákonné šíření sexuálně explicitních snímků či videí. **Rakousko**⁷² přijalo balíček týkající se online nenávistných projevů, který poskytuje nové nástroje k řešení této problematiky. **Estonsko**⁷³ vytvořilo „webovou“ policejní jednotku, která se zaměřuje na řešení nenávistných projevů a obtěžování. V **Irsku** platí od roku 2021 zákon o obtěžování, škodlivé komunikaci a souvisejících trestných činech,⁷⁴ který kriminalizuje všechny formy sdílení intimních vizuálních materiálů bez souhlasu, a to trestem až deset let odnětí svobody.⁷⁵ Mimo Evropskou unii jde například o kroky ve Velké Británii, kde byly nedávno přijaty nové iniciativy vedoucí ke kriminalizaci kyberflashingu a obecněji i dalšího ilegálního obsahu online, a to prostřednictvím zákona o online bezpečnosti, který získal královský souhlas v roce 2023.⁷⁶

ZÁSADNÍ VÝZVY

Identifikovány byly následující výzvy:

- **Podceňování a nedostatečné povědomí** o závažnosti kybernásilí na ženách představují hlavní problém vedoucí k tomu, že jsou tyto jevy **nedostatečně nahlašovány**.
- Na mezinárodní a evropské úrovni **zatím neexistuje sjednocená definice kybernásilí vůči ženám**. Následkem toho se **právní a statistické definice kybernásilí značně liší** v různých zemích a organizacích. Navíc je většina definic **genderově neutrální a nebere v potaz spojitost mezi online a offline násilím**.
- Vzhledem k prudkému rozvoji technologie **mají právní rámce týkající se kybernásilí na ženách tendenci velmi rychle zastarávat**.
- **Nedostatek dat ohledně kybernásilí na ženách** se dále prohlubuje i tím, že **existující data často nejsou dána do souvislosti s relevantními faktory** jako pohlaví, věk, vztah mezi obětí a pachatelem, postižení atd.
- **Nízké zastoupení žen v sektoru informačních a komunikačních technologií přispívá k tomu, že v produktech v tomto sektoru chybí genderový rozměr**, což se vztahuje i na oblast online her a platform virtuální reality, kde se zvyšuje výskyt kybernásilí na ženách.
- **O kybernásilí na ženách a jejich různých projevech mají jen malé povědomí relevantní aktéři** jako soudci a soudkyně, státní zástupci a zástupkyně, policie a osoby pracující ve zdravotnictví a vzdělávání – mnoha z nich v této oblasti **chybí potřebné vzdělání a odbornost**.
- **Sociální média a online platformy nepostupují vždy efektivně** při odstraňování nezákonného a škodlivého obsahu. **Systemy nahlašování stížností** na online platformách nejsou vždy uživatelsky přívětivé, což vede k tomu, že oběti někdy nevědí, na koho by se měly obracet s žádostí o pomoc.

DOBŘÁ PRAXE K ŘEŠENÍ KYBERNÁSILÍ NA ŽENÁCH

Rozmanité příklady dobré praxe se objevují v EU i mimo ni a jsou kategorizovány na základě rozsahu a zaměření. Pro každou oblast je uveden příklad dobré praxe:

► **Budování kapacit:** Ve Slovinsku byly zorganizovány semináře a školení pro policie, bezpečnostní složky a soudce s cílem posílit jejich kapacitu k vyšetřování a soudního stíhání digitální formy násilí na ženách a dívkách. Na všech slovinských policejních stanicích a ředitelstvích, státních zastupitelstvích a soudech byly distribuovány příručky se schválenými pokyny k řešení případů kybernásilí na ženách.⁷⁷

► **Zapojení lidskoprávních institucí na národní úrovni:** Lidskoprávní instituce na národní úrovni hrají při potírání kybernásilí na ženách významnou roli, především pokud jim mandát umožňuje prošetřovat případy online nenávistných projevů. V Belgii podal tamní Institut pro rovnost žen a mužů stížnost na sociálněmediální platformu, protože odmítla odstranit nekonzistentní intimní snímky.⁷⁸

► **Prevence:** Studie⁷⁹ kterou financovaly kanadské instituce Social Sciences and Humanities Research Council (SSHRC) a Canadian Heritage odhaluje, jak může zplnomocňování mládeže v digitální oblasti přispět proti narůstajícímu přílivu dezinformací, které vznikají díky „deepfake“ a AI technologiím. Studie se zaměřila na to, jak mládež vnímá dopad „deepfakes“ a prozkoumala její kapacitu a ochotu účinně vyvažovat dezinformace.

► **Zapojení přeživších:** Organizace Reclaim Coalition to End Online Image-based Sexual Violence,⁸⁰ propojuje globální síť aktérů s cílem rychle a globálně reagovat na online obrazové sexuální násilí, a to prostřednictvím společných iniciativ v oblasti advokace, politiky, technologie a služeb pro přeživší. Tato koalice mluví o lidech s osobní zkušeností s tímto typem sexuálního násilí jako o „expertkách a expertech s prožitou zkušeností“, dává tedy přeživším a jejich zkušenosti hlas.

► **Linky pomoci:** Organizace Access Now Digital Security Helpline pomáhá ženám ohroženým kybernásilím zlepšit svou digitální bezpečnost a poskytuje pohotovostní podporu pro ženy, na něž někdo útočí. Krizová nonstop linka pomoci – 24/7 Digital Security Helpline – poskytuje okamžitou přímou technickou pomoc a poradenství pro aktéry občanské společnosti, aktivistky a aktivisty, mediální organizace, novinářky, blogerky a osoby hájící lidská práva.

► **Potírání kybersexismu a online nenávistných projevů:** #StopFisha⁸¹ je francouzská feministická nezisková organizace, která bojuje s kybersexismem. Vznikla s cílem podporovat oběti, upozorňovat a potírat kybersexismus v době pandemie covid-19. Hnutí postupně rostlo, až se #StopFisha stala nevládní neziskovou

organizací, která se dnes zabývá všemi formami sexistického a sexualizovaného kybernásilí.

► **Specializované podpůrné služby:** V několika zemích vznikají specializované policejní jednotky, které se vyznačují hlubokými znalostmi o kybernásilí na ženách, a mohou tak zajišťovat účinné a ohleduplné policejní vyšetřování a podporu obětí. Takové specializované jednotky jsou čím dál častější v Latinské Americe. Například mexická federální policie má forenzní oddělení, které zodpovídá za vyšetřování kyberzločinců včetně kybernásilí na ženách a dívkách. Podobně kolumbijská policie má podobné policejní centrum pro kybernetiku a brazilská federální policie disponuje úřadem pro potírání kyberzločinu.⁸²

► **Odstraňování škodlivého obsahu:** Ve Velké Británii působí organizace Revenge Porn Helpline (RPH), která pomáhá v prevenci toho, aby se lidé stali oběťmi nekonsenzuálního šíření intimních materiálů. Od svého založení RPH pomohla tisícům obětí a daří se jí zajistit 90% odstraňování takových materiálů z internetu, což představuje celkem přes 200 000 jednotlivých nekonsenzuálních intimních snímků.⁸³

DOPORUČENÍ

Následující doporučení byla zformulována na základě důkladného sekundárního výzkumu, prozkoumání právních a politických dokumentů a konzultací se stakeholdery. Obecná doporučení se vztahují na všechny zainteresované subjekty v oblasti řešení kybernásilí na ženách. Dále byla navržena specifická doporučení pro instituce EU a členské státy.

OBECNÁ DOPORUČENÍ

Zplnomocňování přeživších: Je nezbytné naslouchat perspektivám těch žen, které kybernásilí prožily, a zapojovat je do vytváření a realizace příslušných programů, politik a služeb. Přeživší se mnohdy setkávají s obviňováním, že si mohou za to, co se jim stalo (victim blaming), ale prevence kybernásilí není odpovědností žen. Potřebný je holistický přístup, který zahrnuje právní nástroje k ochraně obětí a prevenci kybernásilí, zapojení velkých technologických firem k převzetí jejich odpovědnosti i koordinované řešení sexismu a kulturních norem za účelem ukončení obviňování obětí.

Podpora zapojení žen v technologickém sektoru: Zásadní je také zajistit zapojení žen při navrhování genderově citlivých produktů. To znamená i navrhování technologií, v nichž nejsou ženy sexualizovány a kde je snadno k dispozici podpora a přehledné mechanismy nahlašování.

Posílení široké spolupráce: Dojde-li k posílení spolupráce mezi širokou škálou stakeholderů (instituce EU, členské státy, technologický sektor,

občanská společnost, přeživší kybernásilí, lidskoprávní organizace na národní úrovni, organizace hájící práva žen atd.), bude možné kybernásilí na ženách řešit účinně prostřednictvím partnerství a koordinovaných aktivit, čímž se zabrání dosavadním překryvům či naopak mezerám. Dlouhodobá výměna vědomostí a spolupráce mezi klíčovými aktéry je nezbytná, a to včetně poučení ze zemí s pokročilejším systémem k řešení kybernásilí na ženách.

Technologický sektor, zejména sociální média a online platformy musí plnit své povinnosti: Sociální média a online platformy musí nést odpovědnost a zapojit se do potírání kybernásilí na ženách. Technologický sektor by měl proaktivně, bezodkladně a účinně monitorovat a odstraňovat nenávistné projevy útočící na gender, dále sexistický a misogynní obsah a další formy kybernásilí na ženách. Měl by také podpořit spolupráci vstříc lepšímu vymáhání zákonů, a tak přispět k řešení případů kybernásilí na ženách. Dále by měl poskytnout efektivní zdroje pro uživatelstvo, rozpoznat online násilí a zakročit proti němu. Stručně řečeno

se tedy od technologických společností, online platformem a sociálních médií včetně porno platform očekává, že zvýší transparentnost a odpovědnost, budou rychleji odstraňovat nezákonný obsah a posílí bezpečnost a prevenci.

Přístup k pornografii v rámci kontinua násilí na ženách: EWL odsuzuje pornografický byznys a poukazuje na obrovský finanční zisk, který pornografický průmysl získává, když se spolupodílí na byznysu prostituce. EWL požaduje od EU a členských států, aby v této věci podnikly kroky vedoucí k tomu, že pornografie bude považována za formu násilí na ženách.

DOPORUČENÍ PRO INSTITUTE EU

Harmonizace definic a kategorií kybernásilí na ženách na úrovni EU a jejich institucí za účelem vyřešení dosavadních nesouladů v národních legislativních systémech, které komplikují účinnou ochranu a stíhání i sběr dat. Zatím proběhla snaha o harmonizaci právních a statistických definic kybernásilí na ženách pouze ze strany EIGE.⁸⁴ Tyto definice připravené EIGE by měly přijmout všechny instituce EU.

Vytvoření pokynů a indikátorů pro sběr dat o kybernásilí na ženách: EU by měla vytvořit jasné pokyny a indikátory, které podpoří členské státy v jejich úsilí sbírat data týkající se kybernásilí na ženách, jak se o to nyní snaží EIGE.

Budoucí zdokonalení a rozšíření záběru směrnice o potírání násilí vůči ženám a domácího násilí: Ecelkově lze tuto směrnici považovat za cenný nástroj k ochraně žen před hlavními formami kybernásilí. Nicméně bude záhodno připravit v tomto kontextu do budoucna některá vylepšení.

Vzhledem ke spojitostem mezi kybernásilím a znásilněním by měla být v textu zahrnuta zmínka znásilnění jakožto sexuálního aktu bez poskytnutého souhlasu. Odstranit by se měly zmínky o úmyslnosti jednání a závažnosti újmy, neboť kladou přílišné důkazní břemeno na oběť. Jako forma sexuálního vykořisťování by měla být při revizi směrnice zahrnuta i výroba a šíření pornografických materiálů zobrazujících sexuální násilí. Rámec by měl být rozšířen tak, aby pokrýval všechny formy vizuálního sexuálního násilí včetně pornografie.

Aktualizace existující evropské legislativy za účelem řešení genderové povahy kybernásilí:

Směrnice o právech obětí by měla být aktualizována a doplněna o články specificky věnované kybernásilí a jeho genderovému rozměru. Rámcové rozhodnutí Rady EU z roku 2008 o boji proti některým formám a projevům rasismu a xenofobie by mělo být také aktualizováno o zmínky genderově podmíněných nenávistných projevů umožněných informačními a komunikačními technologiemi.

Důsledné prosazování nařízení o digitálních službách (DSA):

Evropská komise má pravomoc prosazovat a prošetřovat závazky vztahující se k Nařízení o digitálních službách (DSA). Je zásadní, aby tyto pravomoci uplatňovala účinně (včetně ukládání pokut) ve spolupráci s národními koordinátory digitálních služeb, a tak zajistila dodržování povinností v rámci DSA ze strany online platform a zprostředkovatelských služeb.

Začlenění zmínky o kybernásilí na ženách do zákona o umělé inteligenci:

S ohledem na to, jak se šíří sexuální digitální podvrhy („deepfakes“) a další formy násilí na ženách zprostředkované AI, se důrazně doporučují budoucí aktualizace zákona o

Celkově vzato je nutná kulturní systémová změna, aby bylo možné řešit kybernásilí na ženách z genderové a intersekciónální perspektivy a jakožto kontinuum násilí.

umělé inteligenci, které budou řešit kybernásilí komplexním, genderově citlivým způsobem.

Pravidelné vydávání odborných podkladů o nových formách kybernásilí na ženách: Vzhledem k nárůstu forem kybernásilí na ženách umožněných umělou inteligencí a nedostatečností právních a politických rámců, jež nestíhají držet tempo s rozvojem informačních a komunikačních technologií, by EU měla pravidelně vydávat odborné podklady, jak účinně řešit nejnovější formy kybernásilí na ženách.

DOPORUČENÍ PRO ČLENSKÉ STÁTY

Propojení národních definic kybernásilí na ženách s harmonizovanými genderově citlivými definicemi EU: Členské státy by měly zahrnout harmonizované definice a kategorie kybernásilí na ženách do vlastních právních a politických rámců i do systémů sběru dat a statistik, čímž zajistí sběr srovnatelných dat napříč zeměmi.

Pravidelný sběr dat o kybernásilí na ženách: V souladu s článkem 11 Istanbulske úmluvy a článkem 44 evropské směrnice o potírání násilí na ženách mají členské státy sbírat kvalitní data o kybernásilí na ženách, která budou srovnatelná a vhodně kategorizovaná dle pokynů EIGE.

Ratifikace a implementace Istanbulske úmluvy: Úmluva je zásadním nástrojem k ochraně žen před všemi formami násilí včetně kybernásilí, tudíž je důležité, aby byla plně implementována ve všech členských zemích. Navíc by v souladu s doporučením č. 1 GREVIO měly členské státy zajistit, aby v národních strategiích, programech a akčních plánech týkajících se násilí na ženách byla oficiálně uznána i jeho digitální podoba, což přispěje k holistické reakci na všechny formy násilí.

Posílení prevence v širším smyslu: Genderové stereotypy a společenské normy je důležité řešit na širší společenské úrovni, a to mimo jiné i zplnomocňováním žen. Členské státy by měly zvyšovat povědomí odbornic a odborníků v různých profesích o projevech a důsledcích kybernásilí na ženách.

Prevence a osvěta o kybernásilí na ženách by se měla začlenit také do školních vzdělávacích programů od útlého věku pro chlapce i dívky.⁸⁵ Vedle toho je zásadní zavádět i povinné vzdělávání o vztazích a sexualitě z feministické perspektivy, jak doporučuje EWL ve své zprávě.⁸⁶ Zásadní je i vzdělávání mužů a chlapců o formách, závažnosti a dopadech kybernásilí na ženách. Celkově vzato je nutná kulturní systémová změna, aby bylo možné řešit kybernásilí na ženách z genderové a intersekciónální perspektivy a jakožto kontinuum násilí.

Kriminalizace kybernásilí na ženách v souladu se směrnicí EU o potírání násilí na ženách:

Doporučuje se, aby členské státy kriminalizovaly hlavní formy kybernásilí na ženách v souladu s články 5–8 směrnice EU o potírání násilí na ženách a domácího násilí a dbaly na aktualizace legislativy v souběhu s rozvojem technologií. V průběhu transpozice by měly členské státy usilovat o vyšší než jen minimální standardy ochrany určené směrnicí.

Účinné monitorování a zajišťování souladu s nařízením o digitálních službách:

Je nezbytné, aby národní koordinátoři digitálních služeb efektivně monitorovali a prosazovali soulad s nařízením o digitálních službách. To obnáší i ukládání pokut a ve zvláště závažných případech i omezení přístupu daných uživatelů k příslušné službě.

Zajištění odpovědnosti: Zákony a politická opatření členských zemí by měly dbát na zajištění odpovědnosti pachatelů i závazků technologického sektoru, a to i v přeshraničních případech kybernásilí. Účinné vymáhání právního rámce kybernásilí na ženách je naprosto klíčové.

Snadnější přístup obětí k nápravě situace: Je důležité zaručit snadno dostupné a bezpečné mechanismy oznamování jak online, tak offline, což ženám umožní kybernásilí nahlašovat. Informace o právní postupu a dalších možnostech nápravy by měly být pro oběti kybernásilí jednoduše dostupné.

Poskytnutí specializovaných podpůrných služeb: Je třeba posílit kapacity poskytovatelů služeb z různých sektorů, aby bylo možné reagovat na specifickou povahu kybernásilí na ženách a

vycházet vstříc potřebám těch, kdo ho zažili. Prostřednictvím adekvátního financování a zdrojů by se měla zajistit specializovaná centra zaměřená na oběti, která budou mít expertizu v oblasti informačních a komunikačních technologií. Zajištění povinného a dlouhodobého vzdělávání a školení pro všechny relevantní profese zvýší obeznamovanost s digitálními projevy násilí na ženách, a tak umožní na tyto jevy reagovat bez způsobení sekundární viktimizace a retraumatizace.

VYSVĚTLIVKY

¹EIGE (2022), Combating cyber violence against women and girls. [Boj proti kybernásilí na ženách a dívkách]. https://eige.europa.eu/gender-based-violence/cyber-violence-against-women?language_content_entity=en

²European Women's Lobby (EWL) (2017), #HerNetHerRights, Mapping the state of online violence against women and girls in Europe. [#JejíNetJejí Práva – mapování situace v oblasti online násilí na ženách a dívkách v Evropě] <https://www.womenlobby.org/Read-and-share-HerNetHerRights-Resource-Pack-Report>

³Výzkumná služba Evropského parlamentu (EPRS) (2021), Combating Gender based Violence: Cyber Violence [Boj s genderově podmíněným násilím: kybernásilí]. [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_STU\(2021\)662621](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_STU(2021)662621)

⁴EIGE (2022), Combating cyber violence against women and girls. https://eige.europa.eu/gender-based-violence/cyber-violence-against-women?language_content_entity=en

⁵UN Women (2023), Accelerating Efforts To Tackle Online And Technology Facilitated Violence Against Women And Girls [Intenzivnější úsilí o řešení online a technologiemi šířeného násilí na ženách a dívkách]. <https://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2022/10/accelerating-efforts-to-tackle-online-and-technology-facilitated-violence-against-women-and-girls>

⁶Tamtéž.

⁷World Wide Web Foundation (2021), Online Gender-Based Violence and Abuse: Consultation Briefing [Online genderově podmíněné násilí: konzultační brífink]. https://uploads-ssl.webflow.com/61557f76c8a63ae527a819e6/61_5585a9bb-feb8836d512947_OGBV_ConsultationBriefing.pdf

⁸European Commission, Advisory Committee on Equal Opportunities for Women and Men (2020), Opinion on combatting online violence against women, Brussels. https://commission.europa.eu/document/download/eae53eb9-ca88-4fc0-8a6e-51e771c96f68_en?filename=opinion_online_violence_against_women_2020_en.pdf

⁹Profesorka Liz Kelly jako první zavedla koncept "kontinua násilí" ve své knize „Surviving Sexual Violence“ [Přežít sexuální násilí]. (1988). Polity.

¹⁰Výzkumná služba Evropského parlamentu (EPRS) (2021), Combating Gender based Violence: Cyber Violence. [https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_STU\(2021\)662621](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_STU(2021)662621)

¹¹UN Women (2023), Accelerating Efforts To Tackle Online And Technology Facilitated Violence Against Women And Girls. <https://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2022/10/accelerating-efforts-to-tackle-online-and-technology-facilitated-violence-against-women-and-girls>

¹²Tamtéž.

¹³The Economist Intelligence Unit (2021), Measuring the Prevalence of Online Violence against Women [Měření výskytu online násilí na ženách]. <https://onlineviolencewomen.eiu.com/>. Výzkum byl proveden ve 45 zemích, v každé byl pořízen vzorek čítající 100 respondentek.

¹⁴Pojem „deepfake“ je propojením výrazů „deep-learning“ (tedy hluboké učení, metoda AI) a „fake“ (padělek) a stal se součástí veřejného žargonu v roce 2017, kdy takové pojmenování použil na webu Reddit pachatel o zmanipulovaných fotografiích a videu, na nichž pomocí AI vložil obličej slavných žen do porno videa bez jejich svolení. Vzhledem k tomu, že jde o termín vytvořený pachatelem, EWL dává přednost výrazu, který lépe odráží feministickou perspektivu a pozici obětí: „sexuální digitální podvrh“, jak navrhuje Mary Anne Franks, profesorka na George Washington University Law School a předsedkyně a ředitelka pro oblast legislativu a technické politiky Cyber Civil Rights Initiative, neziskové organizace věnující se boji s online násilím a diskriminací. Kvůli srozumitelnosti a s ohledem na původní informační zdroje informací nicméně v některých případech užíváme výraz „deepfake“ v uvozovkách.

¹⁵Výzkumná služba Evropského parlamentu (EPRS) (2021), Tackling deepfakes in European policy [Řešení deepfakes v evropské politice]. Studie hovoří o „nekonsezuálních pornografických deepfakes“, avšak EWL dává přednost pojmu „sexuální digitální podvrhy“. [https://www.europarl.europa.eu/RegData/](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2021/690039/EPRS_STU(2021)690039_EN.pdf)

[etudes/STUD/2021/690039/EPRS_STU\(2021\)690039_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2021/690039/EPRS_STU(2021)690039_EN.pdf)

¹⁶Světové ekonomické forum (WEF). (2024), The Global Risk Report 2024 [Zpráva o globálních rizicích 2024]. https://www3.weforum.org/docs/WEF_The_Global_Risks_Report_2024.pdf

¹⁷Tamtéž. Studie EPRS (2021) používá termín „nekonsezuální pornografické deepfakes“.

¹⁸Patrini, Georgio (2019), Mapping the Deepfake Landscape [Mapování krajiny deepfakes]. Sensity. Tato zpráva používá výraz „materiální zachycení pornografie“, avšak EWL dává přednost výrazu „materiální zachycení nahoty nebo sexuálně explicitních aktivit“. <https://giorgiop.github.io/posts/2018/03/17/mapping-the-deepfake-landscape/>

¹⁹Tamtéž.

²⁰Výzkumná služba Evropského parlamentu (EPRS) (2021), Tackling deepfakes in European policy. [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2021/690039/EPRS_STU\(2021\)690039_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2021/690039/EPRS_STU(2021)690039_EN.pdf)

²¹Monash Lens (2022), Sexual assault in the metaverse is part of a bigger problem. [Sexuální útok v metaverzu je součástí rozsáhlejšího problému]. <https://lens.monash.edu/@politics-society/2022/07/22/1384871/sexual-assault-in-the-metaverse-theres-nothing-virtual-about-it>

²²Informaci poskytla osoba zastupující DG Connect (rozhovor ze dne 16. 2. 2024).

²³Rothermel, A.-K. (2023), The role of evidence-based misogyny in antifeminist online communities of the 'manosphere' [Role doložené misogynie u antifeministických online komunit „manosféry“]. *Big Data & Society*, 10(1). <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/20539517221145671>

²⁴Baron & Straus (1984), in Mary Anne Layden. *Pornography and Violence: a new look at research* [Pornografie a násilí: nový pohled na výzkum], 2009. https://www.socialcostsofpornography.com/Layden_Pornography_and_Violence.pdf

²⁵UN Women (2023), *Accelerating Efforts To Tackle Online And Technology Facilitated Violence Against Women And Girls*. https://www.unwomen.org/sites/default/files/2022-10/Accelerating-efforts-to-tackle-online-and-technology-facilitated-violence-against-women-and-girls-en_0.pdf

²⁶Hicks, J. (2021), *Global evidence on the prevalence and impact of online gender-based violence (OGBV)* [Globální doklady o výskytu a dopadech online genderově podmíněného násilí].

²⁷The Economist Intelligence Unit (2021), *Measuring the Prevalence of Online Violence against Women*. <https://onlineviolencewomen.eiu.com/>

²⁸Agentura EU pro základní práva (FRA) (2014), *Violence against Women: An EU-wide survey – Main results report* [Násilí na ženách: Výzkum v EU – zpráva o hlavních výsledcích], Úřad pro publikace EU, Lucemburk. <https://fra.europa.eu/en/publication/2014/violence-against-women-eu-wide-survey-main-results-report>

²⁹FRA (2021), *Crime, Safety and Victims' Rights – Fundamental Rights Survey* [Zločin, bezpečí a práva obětí – Výzkum základních práv]. https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2021-crime-safety-victims-rights_en.pdf

³⁰HateAid (2021), *Boundless hate on the internet – Dramatic situation across Europe* [Bezmezná nenávisť na internetu – dramatická situace napříč Evropou]. https://hateaid.org/wp-content/uploads/2022/04/HateAid-Report-2021_EN.pdf

³¹Tamtéž.

³²Bumble (2023), *Bumble Backs Law to Ban Cyberflashing in 27 Countries*. [Bumble podporuje zákon o zákazu cyberflashingu ve 27 zemích]. <https://bumble.com/en/the-buzz/bumble-backs-law-to-ban-cyberflashing-27-countries-eu-europe>

³³Ipsos (2021), *Les Français et le cyberharcèlement* Ampleur du phénomène, conséquences, préoccupations et idées reçues. <https://www.ipsos.com/sites/default/files/ct/news/documents/2021-12/Enquete%20Ipsos-Meetic.pdf>

³⁴FRA (2023), *Online content moderation current challenges in detecting hate speech*. [Moderace online obsahu – aktuální výzvy při odhalování hate speech] https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2023-online-content-moderation_en.pdf

³⁵Pew Research Centre, (2021), *The state of online harassment*. [Situace v oblasti online obtěžování]. <https://www.pewresearch.org/internet/2021/01/13/the-state-of-online-harassment/>

³⁶GREVIO (2021), General Recommendation No 1 on the digital dimension of violence against women [Obecné doporučení č. 1 ohledně digitální dimenze násilí na ženách], Rada Evropy, Štrasburk. <https://rm.coe.int/%20grevio-rec-no-on-digital-violence-against-women/1680a49147>

³⁷The global partnership (2023), Technology-Facilitated Gender-Based Violence: Preliminary Landscape Analysis [Genderově podmíněné násilí umožněné technologiemi: předběžná analýza]. <https://www.gov.uk/government/publications/technology-facilitated-gender-based-violence-preliminary-landscape-analysis>

³⁸UNESCO (2020), Online violence against women journalists: a global snapshot of incidence and impacts. [Online násilí proti novinářkám: globální pohled na výskyt a dopady]. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000375136>

³⁹Tamtéž.

⁴⁰Henry, N., McGlynn, C. ve diđerleri (2020), Image-based Sexual Abuse, A Study on the Causes and Consequences of Non-consensual Nude or Sexual Imagery. [Obrazové sexuální násilí. Studie příčin a dopadů nekonsenzuálních snímků nahoty či sexuální aktivity]. <https://www.routledge.com/Image-based-Sexual-Abuse-A-Study-on-the-Causes-and-Consequences-of-Non-consensual-Nude-or-Sexual-Imagery/Henry-McGlynn-Flynn-Johnson-Powell-Scott/p/book/9780367524401>

⁴¹UN Expert Group (2023), Technology-facilitated Violence against Women: Towards a common definition [Násilí na ženách umožněné te-

chnologiemi: hledání společné definice]. Zpráva z jednání expertní skupiny ve dnech 15.-16. 11. 2022, New York, USA. <https://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2023/03/expert-group-meeting-report-technology-facilitated-violence-against-women>

⁴²Populační fond OSN (UNFPA) (2021), Making all spaces safe. Technology-facilitated Gender-based Violence [Jak všude vytvořit bezpečné prostředí. Násilí na ženách umožněné technologiemi]. <https://www.unfpa.org/publications/technology-facilitated-gender-based-violence-making-all-spaces-safe>

⁴³Tamtéž.

⁴⁴The European Liberal Forum (2021), Violence Against Women In European Politics [Násilí na ženách v evropských politikách]. https://liberalforum.eu/wp-content/uploads/2022/01/violence-against-women-in-european-politics_final.pdf

⁴⁵Posetti, J., et AL. (2021). The chilling: Global trends in online violence against women journalists [Mrazení: Globální trendy v online násilí na ženách působících v médiích]. UNESCO Research Discussion Paper. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000377223/PDF/377223eng.pdf.multi>

⁴⁶Rada Evropy, Úmluva Rady Evropy o prevenci a potírání násilí vůči ženám a domácího násilí <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list?module=treaty-detail&treatynum=210>

⁴⁷Evropský parlament (2023), EU accession to the Istanbul Convention [Připojení EU k Istanbulské úmluvě], <https://www.europarl.>

[europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2023/739323/EPRS_ATA\(2023\)739323_EN.pdf](https://europa.eu/RegData/etudes/ATAG/2023/739323/EPRS_ATA(2023)739323_EN.pdf)

⁴⁸Bulharsko, Česko, Maďarsko, Litva a Slovensko.

⁴⁹GREVIO (2021), General Recommendation No 1 on the digital dimension of violence against women, Rada Evropy, Štrasburk. <https://rm.coe.int/%20grevio-rec-no-on-digital-violence-against-women/1680a49147>

⁵⁰Směrnice 2024/1385 o potírání násilí vůči ženám a domácího násilí.

https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ%3AL_202401385

⁵¹Rada Evropské unie (2024), Násilí na ženách: Rada a Evropský parlament dosáhly dohody ohledně právního předpisu EU. <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2024/02/06/violence-against-women-council-and-european-parliament-reach-deal-on-eu-law/>

⁵²Rigotti, C. and Al. (2023), Towards an EU criminal law on violence against women: The ambitions and limitations of the Commission's proposal to criminalise image-based sexual abuse [Vstříc evropskému trestnímu právu v oblasti násilí vůči ženám: ambice a limity návrhu Komise kriminalizovat obrazové sexuální násilí]. In: New Journal of European Criminal Law. <https://cris.vub.be/ws/portalfiles/portal/92354738/20322844221140713.pdf>

⁵³EWL (2023), Priorities for the Trilogues: Rape must be made an offence under the Directive on violence against women [Priority pro trilogii: Znásilnění musí být definováno jako trestný čin dle Směrnice o násilí vůči ženám].

<https://www.womenlobby.org/EWL-Priorities-for-the-interinstitutional-negotiations?lang=en>

⁵⁴Tamtéž.

⁵⁵Tamtéž.

⁵⁶Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/2065 ze dne 19. října 2022 o jednotném trhu digitálních služeb a o změně směrnice 2000/31/ES (nařízení o digitálních službách). <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/>

⁵⁷Např. profesorka McGlynn: Clare McGlynn (2022), Image-Based Sexual Abuse, Pornography Platforms and the Digital Services Act [Obrazové sexuální násilí, pornografické platformy a Nařízení o digitálních službách]. <https://hateaid.org/wp-content/uploads/2022/04/ImageBasedAbuse-and-DSA-Expert-Opinion-McGlynn-and-Woods-17-Jan-2022.pdf>

⁵⁸Tyto subkategorie odpovídají formám kybernásilí, které uživatelstvo může ohlašovat: kyberstalking, kyberobtěžování, kyberflashing, nenávistné projevy, nekonsenzuální zobrazení atd.

⁵⁹Evropská komise (2023), Komise zveřejnila druhý seznam velmi velkých online platforem, od kterých bude požadovat uplatňování pravidel nařízení o digitálních službách. https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/news/commission-designates-second-set-very-large-online-platforms-under-digital-services-actTXT/?toc=OJ%3AL%3A2022%3A277%3ATOC&uri=uriserv%3AOJ.L_.2022.277.01.0001.01.ENG

⁶⁰Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU)

2024/1689 ze dne 13. června 2024, kterým se stanoví harmonizovaná pravidla pro umělou inteligenci. <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj>

⁶¹Rozhovor s osobou zastupující DG Connect ze dne 16. 2. 2024.

⁶²Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/29/EU ze dne 25. října 2012, kterou se zavádí minimální pravidla pro práva, podporu a ochranu obětí trestného činu. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32012L0029>

⁶³Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/36/EU ze dne 5. dubna 2011 o prevenci obchodování s lidmi, boji proti němu a o ochraně obětí. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32011L0036>

⁶⁴Tamtéž.

⁶⁵Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32016R0679>

⁶⁶EIGE (2022), Combating cyber violence against women and girls [Potírání kybernásilí vůči ženám a dívkám], Vilnius.

⁶⁷Rada Evropy (2022), No space for violence against women and girls in the digital world [V digitálním světě nesmí být prostor pro násilí vůči ženám a dívkám]. <https://www.coe.int/en/web/commissioner/-/no-space-for-violence-against-women-and-girls-in-the-digital-world>

⁶⁸ Viz <https://rm.coe.int/grevio-inf-2019-16/168098c61a>

⁶⁹ Viz <https://rm.coe.int/first-baseline-report-on-slovenia/1680a4208b>

⁷⁰ Viz <https://rm.coe.int/grevio-baseline-report-on-poland/1680a3d20b>

⁷¹ Viz <https://rm.coe.int/grevio-report-italy-first-baseline-evaluation/168099724e>

⁷² Viz <https://www.coe.int/en/web/commissioner/-/austria-should-step-up-efforts-to-protect-women-s-rights-and-gender-equality-and-improve-the-reception-and-integration-of-refugees-asylum-seekers-and>

⁷³ Viz <https://rm.coe.int/report-of-the-council-of-europe-commissioner-for-human-rights-dunja-mi/16808d77f4>

⁷⁴ Bill on Harassment, Harmful Communication and Related Offenses: <https://www.irishstatutebook.ie/eli/2020/act/32/enacted/en/print>

⁷⁵Panorama Global (2023), I DIDN'T CONSENT: A Global Landscape Report on Image-Based Sexual Abuse, Prepared by: The Image-Based Sexual Abuse Initiative [S TÍMTO JSEM NESOUHLASILA. Zpráva o sexuálním násilí prováděném obrazovou formou]. <https://assets-global.website-files>.

⁷⁶Knihovna dolní sněmovny Parlamentu Velké Británie, dokumenty k zákonu o online bezpečnosti. <https://commonslibrary.parliament.uk/research-briefings/cbp-9579/>

⁷⁷Rada Evropy (2022), The digital dimension of violence against women as addressed by the seven mechanisms of the EDVAW Platform [Digitální rozměr násilí vůči ženám a možnosti jeho řešení prostřednictvím sedmi mechanismů platformy EDVAW]. <https://rm.coe.int/thematic-report-on-the-digital-dimension-of-violence-against-women-as-/1680a933ae>

⁷⁸Institut pour l'égalité des femmes et des hommes, Plainte au pénal contre Twitter pour la distribution non-consensuelle d'images intimes | Institut pour l'égalité des femmes et des hommes. https://igvm-iefh.belgium.be/fr/actualite/plainte_au_penal_contre_twitter_pour_la_distribution_non_consensuelle_dimages_

⁷⁹Naffi, N. et al. (2023), Empowering Youth to Combat Malicious Deepfakes and Disinformation: An Experiential and Reflective Learning Experience Informed by Personal Construct Theory [Zplnomocňování mládeže k potírání deepfakes a dezinformací: učení založené na zkušenosti a reflexi vycházející z teorie osobních konstruktů], Journal of Constructivist Psychology. <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/10720537.2023.2294314>

⁸⁰Panorama Global, The Reclaim Coalition. Navštíveno v květnu 2024. <https://www.panoramaglobal.org/reclaim>

⁸¹Inach, #StopFisha. Navštíveno v květnu 2024. <https://www.inach.net/stopfisha/#:~:text=Created%20in%20April%202020%20during%20the%20quarantine%2C%20the,given%20to%20>

[the%20practice%20of%20disseminating%20intimate%20content.](https://www.inach.net/stopfisha/#:~:text=Created%20in%20April%202020%20during%20the%20quarantine%2C%20the,given%20to%20the%20practice%20of%20disseminating%20intimate%20content.)

⁸²Rada Evropy (2022), The digital dimension of violence against women as addressed by the seven mechanisms of the EDVAW Platform. <https://www.coe.int/en/web/istanbul-convention/edvaw-platform>

⁸³StopNCII, About us. Navštíveno v květnu 2024. <https://stopncii.org/about-us/>

⁸⁴EIGE (2022), Combating cyber violence against women and girls. https://eige.europa.eu/gender-based-violence/cyber-violence-against-women?language_content_entity=en

⁸⁵Význam prevence zdůrazňují všichni aktéři, s nimiž jsme konzultovali (viz Annex II v kompletní zprávě).

⁸⁶EWL (2020), Feminist Sexuality Education [Feministická sexuální osvěta] https://www.womenlobby.org/IMG/pdf/lef_sexeduc_web.pdf